

Novičar iz austrijskih krajev.

Naj imenitniše in skor edine domače praznične veselice so ženitnine (piri).

Postava dovoli Turkom ženiti se na trojno vižo. Pervi način je, da se mož zaroči po zakonu, — drugi, da ženo v najem vzame, tretji, da jo kupi. Ženitnina smé vselej na večer pred petkom biti, ker Turki v petek praznujejo.

Ženitev po prvem načinu je prav za prav zakon, in take žene so prave žene. Drugi način, se zavezati z eno ali več ženami, se imenuje kapin; — ta zaveza se sklene prav ob kratkem: možk gré h kadi-tu in se vpríčo njega zaveže, to in to žensko, ktera mora pa v to zavezo dovoliti, toliko in toliko časa rediti in oskerbovati z vsim potrebnim. Oče njegov ali dva žlahtnika morata to poterediti. On sam se dalje zaveže. skerbeti za otroke, in ženi, kadar bo izgovorjeni čas zaveze pretekel ali če bi jo utegnil pred spoditi od hiše, ji toliko in toliko v dnarju plačati. Otroci tacega zakona vživajo edine pravice z vsimi družimi pravega zakona; oče jih mora obderžati in za-nje skerbeti, če je tudi mater zapodil. Taki zakoni pa so sploh redki. — Tretji način zakona obstoji v tem, da mož kupi več ali manj sužnic. Otroci take zaveze niso več sužni, ampak so prosti in deležniki zapuščine očetove.

(Dalje sledí).

Slovanski popotnik.

* Ravno je v Ljubljani prišel na svetlo 2. in 3. zvezek arhiva za zgodovino krajnske vojvodine (Archiv für die Landesgeschichte des Herzogthums Krain), ki ga izdaja gosp. dr. Klun, tajnik krajnsk. zgodovinskega društva. Več o njem bomo govorili pozneje.

* Gosp. profesor Puff v Mariboru je poklonil Njih veličanstvu cesarju Franc-Jožefu svojo novo knjižico o zgodovini in deželoznanstvu štajarske kronovine (Taschenbuch für Geschichte und Landeskunde Steiermarks). Cesar je blagovolil delo pridnega pisatelja prijazno sprejeti.

* Česki natoroznanstveni časopis „Živa“, ki izhaja letos drugo leto, ima čez 2000 naročnikov. To je očiten dokaz zrelosti českega naroda, da rad bere dobre časopise.

* Letošnji slovanski ples na Dunaji, ktereга napravljajo na Dunaji bivajoči Slovani vsako leto in ki se prišteva naj krasnejšim ondašnjim veselicam, bo letos 20. februara v dvorani Sofijinega kopališča. Muziko bo ravnal g. Ladislav Didinski, Poljak, ki je nedavnej stopil z veliko pohvalo v versto Dunajskih kapelmajstrov.

* Ravno je prišel 6. zvezek popisa privatnih penezov na Českem v Pragi na svitlo.

* „Tydennik“, česki časopis za poljodeljstvo, lesno in domače gospodarstvo, je svoj napis premenil v „hospodarské noviny“.

* Archäologički odbor českega muzea je izdal 1. del „pamatek archäologičkih in mistopisnych“ pod vredništvom gosp. Zapa.

* Poslednji zvezek pädagogičkega časopisa „Škola“ 2. tečaj je ravno na svitlo prišel.

* Matica ilirska pripravlja novo izdanje povestne pesmi: „Osman“ Gundulića.

* V rodovitni serbski vojvodini se zbuja blagonosen duh za povzdigo kmetijstva. Vstanovilo se je novo „gospodarsko društvo“; družbeniki so večidel posestniki okraja novosadskega, ki so doskušeni v gospodarstvu. C. k. okrajni komisar Trnka je obljubil društvo po svoji moči podperati. Bog daj srečo!

* Društvo sv. Mohora bo „djanje Svetnikov“ kmalo razposlalo družbenikom.

Iz Tersta. J. K. Ravno smo zvedili, da tisti milodari (200 fl.), ki so jih podelili častiti slovenski duhovni gospodje Teržaško-Koperske škofije v podporo c. k. gornjega gimnazija v Novem mestu, je vikši c. k. šolska oblast na Krajskem 31. oktobra p. l., št. 893, c. k. vodstvu imenovanega gimnazija podala.

Pri tej priliki se gospodom dobrotnikom posebno v imenu Njih Milosti presvitlega Ljubljanskega gg. knezoškofa iz serca za te milodare zahvalimo in sicer s tem pristavkom, da so fajmošter iz Otožkega dvora (Korte d' Izola) gosp. Jože Pavšič 50 fl. podarili, c. k. medicinalni svetovavec za Istrijo gosp. dr. Konstantin Šrot pa in vodja c. k. poglavnih šol v Kopri gosp. Anton Valentin ne le te milodare nabirati pomagala, temuč tudi še sama se obilno obnesla.

Iz Vinice na Dolenskem 25. jan. Od vsih krajev se vam dopisuje, le od našega kraja je vse tiho, kakor da bi bil pušoba. Da ni, vam ga popišem z okolico njegovo. Vinica, fara na Dolenskem v Metliški okolici 3 ure od Černomlja, leži v dosti prijetnem kraju pri Kopi, in šteje 5681 duš. Razun farovža, šole, grada, kosarne, in baron Abfaltarjeve gostivnice so skor vse hiše lesene in slabe. Grad, ktereга lastnik je gosp. baron Gusič, stoji nad Kopo na precej stermiti pečini; njegove prejšnje velikosti je ostala komaj tretjina; zidan je bil v 14. stoletju. Gospôde je tukaj malo, ter za tistega dolgočasno, kteremu kramljanje s kmetom ne dopade. — Pogled na bližnjo Horvatijo je kaj lep. Gorice so preprežene z vinskimi tertami, ki dajejo dobro vince. Kmetje tersje bolj skerbno obdelujejo kot zemljištva, — od tod pa tudi njih revšina. Na gori Žeželj imenovani stoji lepa cerkev materi božji posvečena, kjer je vsako mlado nedeljo, veliki in mali Šmaren shodišče; posebno žegnanje pri ti zali podružnici je pa v nedeljo po Kristusovem vnebohodu in v nedeljo po malem Šmarnu. Ta čas pridejo tudi Ogulinci iz militaryškega, kakor tudi iz ptujih far pobožni romarji. Iz gore Žeželj se vidi na Vahto, proti Karlovcu in turški mejina slavno horvaško cesto „Louisen-Strasse“, malo kteremu neznano, ki se vije kakor širok bel pas po pustih pašnikih, kjer je pred nekimi leti le tamna, z zverinami napolnjena loza bila. Na to lepo cesto se iz Vinice o pol uri pride, in scer v vas Bosance, kjer ima grof Nugent gostivnico in eno uro od tod v Bosiljevaški fari dva grada.

Zemlja krog Vinice je večidel pusta in kamnita, tedaj obdelovanje zemljiš mučno. Kmet je po vsem reven, vendar zadovoljen, ker od mladih nog ni dobrega vajen. Dosto fantov se na Nemško poda, toda le malo jih kaj družega domú prinése ko pernje. Kmet družega zaslužka ne pozna, kakor če poleti koso na ramo dene in se v Belovar, v Fužine in Petrinjo podá, kjer ima nek dobro hrano in zaslužek. Slovenski jezik se tukaj močno bliža horvaškemu. Noša je kraju, delu in premoženju primerna, in pri obojemu spolu čedna. Hrana je slaba, posebno poleti ob času nar večega terpljenja, ker slanine (ki je pozimi pokuhana bila) večidel pri nobenigospodinji ne griza več ni. Za slabo hrano o delavnikih se kmet v nedeljo v Burgi s pečenko pokrepča; naj proda od hiše kar koli more, pečenka mora biti, od ktere jih pa veliko zbolí, ker jo mesarji večkrat kervavo prodajajo. Kerčme so ob nedeljah večkrat tako polne, da včasih gostinčarji ne vedó kje jim glava stoji. Od tod velik zator! Možki skorej sploh tobak pijó, kteri je večkrat z listjem zmešan; eni ga tudi žvečijo. Med sirovimi kmeti se jih tù in tam tudi bolj omikanih in pametnih najde, ki bi se radi šegi černih Krajncov bližali. — Dosti se jih pečá s kupčevanjem hrastov v Reko, toda skorej vsacemu boben zapoje!

Navadne imena možke so Ive, Jure, Mate, Miko; — ženskih pa Bare, Mare, Kate, Ane, kakor da bi drugih svetnikov in svetnic ne bilo! Pa saj pri vas Krajncih je zlo taka; pri vas so pa le Francetje, Jožki, Tončki, Janezki.—Dekličiči še včasih kako lepo krajnsko zakrožijo; možki pa tulijo in tulijo, da se Bog usmili.

Jure Berkopec.

Iz Ljubljane. V saboto zvečer se je v našem gledišu spet očitno razodelo, kaj premore mala stvarica: domača pesem. Sicer večidel prazno gledišče je bilo prepolno zgor in spod ta večer. Gospodična Šmid je Potočnikovo „Pridi Gorenc“ s tako pohvalo pela, da ni bilo pred mirú, dokler ni še ene zapela, Fleišmanove „pod oknom“, s katero se je ravno tako dobro obnesla. — Ali bi vselej polno gledišče, kadar se slovenske igre igrajo ali domače pesmi prepevajo, ne smelo biti gledišnemu vodju gotovo kazalo: napravljati saj včasih kakošno igro v slovenskem jeziku? Da je to mogoče, učé skušnje preteklih let; — da bi bilo v dobiček kasi, je spet preteklo saboto vidil, kdor je viditi hotel. To pa so le naše pohlevne misli, katerih ne vrivamo nikomur. „Und dadrum keene Feindschaft nihe“. — V ponedeljk zjutraj je gorélo v Gradišu v Ljubljani, al le malo ljudi je slišalo ognja hrup, drugi ki so ga slišali, se niso vedili kam obrniti, in vnovič se je pogreševal strel s topovi na gradu, ki je prebudil poprej skor vsacega in je saj sploh naznanjal: ali gorí v mestu, v predmestju ali zunaj mesta. Ker so skušnje že večkrat učile potrebo in dobroto strela, in ker je visoko ministerstvo nedavnej spet dovolilo strel s topovi na gradu Salcburškega mesta, kterege lega je enaka ljubljanskemu, naj bi se mestni odbor obrnil vnovič s prošnjo do sl. ministerstva, da ob ognju dovoliti blagovoli strel na gradu. Zaupati smemo, da se bo zdaj prošnja uslišala, ker so skušnje tako očitno razodele to potrebo. Kdor terka, se mu bo odperlo. Drugo pa, ker je tudi živa potreba, kadar kje gorí, je povsod pravi red pri ognji gasiti; gotovo je, da brez pravega reda, brez pravega vodstva in brez zvedenih pomočnikov se ne da nič dobro opraviti, še manj pa iz gerdega. Če bi se, kakor so „Novice“ že popisale, napravile po izgledu družih držav tako imenovane gasivne združbe (Löschmannschaft) iz mnogih stanov, bo vsak vedil, kaj ima storiti.

Iz Ljubljane. Delječ po svetu sloveči misijonar in rojak naš, prečastiti gosp. Miroslav Baraga, škof Mišiganski, so prišli 26. t. m. iz Amerike v Ljubljano, kjer so bili slovesno in z velikim veseljem sprejeti. V nedeljo so nemški pridigovali v Šenklašču, kjer je bila cerkev tako polna, da se je vse terlo. Drugi dan so se podali na svoj rojstni dom na Dolensko. Gosp. Baraga, slavnoznani pisatelj slovenskih knjig: „dušne paše“, „zlatih jabelk“, „nebeških rož“ in več družih so bili v poslednjem zboru severno-amerikanskih škofov v Baltimoru za škofa v Mišiganu izvoljeni in potujejo sedaj v Rim, poklonit se sv. očetu papežu; v 3 mescih grejo med Indiance v svojo škofijo spet nazaj, ki je tako velika, kakor, na primer, cela francozka dežela. Katoljških kristianov je na ti obširni zemlji le 11.000; al ker so ti zlo semtertje raztreseni in gosp. škof le 2 pomočnika imajo, se lahko zapopade, kako trudapolne morajo biti njih opravila; zraven tega je v severno-amerikanskih državah za razširjevanje katoljške vére še družih ovér in napotkov tolikšnih in takošnih, da za zdaj ni veliko upanja, razširjevati ondi katoljške cerkve, dela je že dosti, ohraniti pridobljeno. Gosp. Baraga so v 57. letu svoje starosti, in od leta 1830 v severnoamerikanskem misjonstvu med Indianci, katerih jezik so se tako navadili, da so v stanu v njih jeziku jim

pridigovali in so spisali slovnico in besednjak indianski, katehizem, sveto povestnico, molitvine bukve in šedruzih bukev v jeziku indianskem. Salcbaher v svojem popisu po severni Ameriki imenuje gosp. Baraga „svitli biser cerkve Kristusove med misionarji indianskimi, kterege ne ljubijo in častijo le katolicani, temuč spoštujejo tudi protestanti in pagani“.

Novičar iz mnogih krajev.

Na prošnjo dunajske kupčijske zbornice je c. k. ministerstvo dnarstva dovolilo zamén preklicanih papirnatih šestíc takim, ki za to prosijo in skažejo veljavni vzrok, po katerem so zakasnili zamén o pravem času.— Po oklicu višjega vojnega poveljništva se bojo za dragonarje jemali prihodnjič tudi konji 15 pestí veliki; dosihmal so mogli imeti en pavec čez 15 p. — Na Dunaji sta dva človeka v veliki loteriji 4. in 5. dan t. m. zadela veliko srečko in potegnila 89.000 fl. sr. Ko sta se prišla v štacuno zahvalit, kjer sta kupila svojo srečo, sta podala štacunarju za uboge — 30 krajcarjev! Štacunar je prav storil, da je očitno razglasil tak milodar, ki družega ne more biti kot zasmehovanje siromažtva čez noč obogatelih gerdih ošabnežev. — Da po nekterem olu (pivi) ljudi glava boli, čeravno ga niso nezmerno pili, pravi dr. Schmidl, pride od tega, da brezvestni olarji namest hmelja jemljejo smereče berstike (Fichtensprossen), iz katerih se med vrenjem razsnova mravljinčji špirit (Ameisenspiritus), ki je zdravju škodljiv. — Rusovski car je poslal imenitnega generala grofa Orlova na Dunaj, kjer so ga naš cesar sprejeli 29. t. m.; govori se, da je prišel o zadevah turške vojske, — s katerim sporočilom pa, ni še znano. Do danes niso prinesle novice iz Turškega nič važnega; kavsajo se po malem skor vsaki dan, večjega boja po bitvi v Četati ni bilo. Nek dunajsk časnik je prinesel te dni novice, da so se angležko-francozke barke sperle na černem morji z rusovskimi in zajele 6 rusovskih, al po naznanilu „Ost Corr.“ je ta novica prazna pravlica. Rusi rabirajo dobrovoljce v Moldavi in Valahiji za vojsko, Turki pa po skrivnih potih Boljarje in kmete na svojo stran, katerim obetajo odpustbo tlake in druge dobrote. Sultan se pripravlja že v Adrianopol in od tod proti Donavi na bojišče. Car je nenadoma poslal glavarja rusovskega vojnega merništva, generala Šilder-ja v Valahijo, da se pod njegovim vodstvom delajo priprave za mostove čez Donavo. Vlada austrijska in pruska se še zmiraj prizadevate pomiriti razpor turško-rusovski; angležka in francozka pa se vsaki dan bolj pripravljate za vojsko; tako je francozka vlada 29. t. m. spet ukazala 40.000 novih vojakov nabrati, ker zadnja nabera ni zadostna bila. — Senat in državni zbor v Parizu je na 27. t. m. sklican. — V ministerskem zboru, kateremu je kraljica predsednica bila, je španjska vlada 16. t. m. sklenila, 6 generalov in 60 družih naj veljavniših nasprotnikov vlade iz dežele izgnati, državni zbor razpustiti, nove korteze sklicati in deželno ustavo premeniti. — Tisti imenitni Černogorci, ki so pobegnili iz dežele, so se vernili spet domú; rusovski oberstar Kovalevski jih je spremil in bo poravnal razpertijo.

	5 %	90 1/8 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	79 1/2 fl.
Obligacije	4 1/2 %	80 1/4 "	Windišgrac. " " 20 "	27 3/8 "
državnega	4 "	72 "	Waldstein. " " 20 "	28 "
dolga	3 "	55 "	Keglevičeve " " 10 "	10 1/4 "
	2 1/2 %	45 1/2 "	Cesarski cekini.	5 fl. 54
Oblig. 5% od leta 1851 B	111	"	Napoleonor (20 frankov)	9 fl. 53
Oblig. zemljiš. odkupa 5%	88 1/2 "	"	Suverendor	17 fl. 10
Zajemi od leta 1834	232 1/2 "	"	Nadavk (agio) srebra:	
" " 1839	132 1/4 "	"	na 100 fl.	25 1/4 fl.